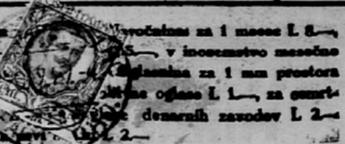

Klet izhaja vsaki dan zjutraj... 3 mesece L. 22... 6.50 vrd. — Posamezne številke v širokosti 1 kolone (58 mm)...

EDINOST

Uredništvo in upravnitvo: Trst (3), ulica S. Francesco d'Assisi 20. Telefon 11-57. Dopolni naj se pošljejo izključno uredništvu, oglasni, reklamacije in denar pa upravnitvu. Rokopisi se ne vračajo. Nepraktična pisma se ne sprejemajo. — Last, založba in tisk Tiskarna 'Edinost', Podružništvo v Gorici: ulica Giusepe Carducci št. 7, L. n. — Telefon št. 322. Glavni in odgovorni urednik: prof. Filip Peric.

Denar in zlato

Te dni so se sestali v New-York voditelji najmočnejših emisijskih denarnih zavodov: guverner emisijske banke Združenih držav Strong, guverner angleške «Bank of England» Norman, podpredsednik francoske «Banque de France» Rist ter predsednik nemške «Reichsbank» Schacht. Te štiri banke so dandanes vodilne v stvarih mednarodne denarne politike, saj se v njihovih shrambah nahaja tri četrtine vsega zlata na svetu. Radi tega je ta sestanek vzbudil v finančnih krogih splošno zanimanje.

Povod temu sestanku je bil v zadnjem času novo nastali položaj v mednarodnem razpoložanju zlata: emisijske banke tistih narodov, ki so v zadnjem času stabilizirale svoj denar v gotovem razmerju z zlatom ali katerih stabilizacija je v teku, nakupujejo namreč stalno visoke vsote zlata za dopolnitev potrebne množine za denarno kritje. Tako je nemška «Reichsbank» nakupila tekom poldruga leta za eno milijardo zlata v inozemstvu, sedaj je pričela tudi «Banque de France» isto politiko, katere zlate zaloge so se od pred vojne do danes zmanjšale za poldrugo milijardo. V manjši meri nastopajo kot kupci zlata tudi drugi narodi, na pr. Španija in Indija.

Znano je, kako so Združene države obogatele po vojni konjunkturi. Naravno je, da je moral tudi dotok zlata v Združene države zadobiti velik obseg, vojujoči se narodi, ki so najnuj potrebovali blago, so morali v dosti slučajih plačati z zlatom. Zlata zaloga ameriških federalnih rezervnih bank se je dvignila od 1.3 milijard dolarjev pred vojno na preko 4 milijarde dolarjev. Celokupne zaloge zlata na svetu se sedaj cenijo na okoli 45 milijard lir in od tega imajo Združene države več kot polovico 23,6, Anglija 3,75, Francija 3,68, Nemčija 2,2, Italija 1,16 milijard zlatih lir. Večje vsote zlata imajo še Argentinja, Španija in Nizozemska.

Kakor se vidi, je zlato za časa vojne odteklo iz Evrope v Ameriko in mnogi narodi se morajo sedaj boriti, da dobijo nazaj izgubljeno zlato, ako hočejo stabilizirati svoj denar. V poštev za nabavo zlata pride pravzaprav samo New-York, kajti Anglija ni za časa vojne pomnožila svojih zlatih zalog, važno je le, da je London še vedno največji trg za zlato. Prva povojna leta se je v New-Yorku čutili veliki dotok zlata jako neprijetno. Prevelika ponudba zlata mu je znižala ceno, draginja je postajala vedno bolj neznesna in indeks je tedaj bil dosti čez 200, kupna moč zlata je torej padla več kot za polovico od one pred vojno. Govorilo se je tedaj že o novi vrsti inflacije, o inflaciji zlata, katere inflacija bi znala imeti baš tako neprijetne posledice za bogate Združene države kot inflacija papirja radi polzanjanja zlata v obubožani Evropi. Tedaj so se že bavile s tem vprašanjem mnoge učene glave, tako na pr. znani avtoriteti Keynes in Cassel. Tedaj bi bile Združene države rade odstopile inozemstvu del zlata, ker je bil preveliki zlati blagoslov prava zadržega, ali drugi narodi so bili lačni blaga in niso mogli misliti na nabavo zlata. Držanje velikih zalog zlata zabavala namreč žrtve od narodov in si ne morejo dovoliti tega, če niso gospodarsko dovolj močni. Sedaj po devetih letih po vojni izgleda, da se je v Evropi marsikaj spremenilo in da si morajo močnejši narodi zopet dovoliti luksusa, držati velike zaloge zlata v trdno obrambo svoje denarne vrednosti. Tako se razvije vedno večje povpraševanje po zlatu in ponujanje blaga, zlati indeks je v zadnjem času padel na okoli 140, tendenca padanja, sicer samo polagoma, se more opazovati še vedno, saj je že pred enim letom bil indeks čez 150. Razume se, da sedaj, ko zadobiva zlato zopet na vrednosti, držijo Združene države svoje zlato nazaj in ne kažejo dosti volje ga odstopiti inozemstvu. Zavedajo se pač svojega monopola in ker je Amerikanec dober trgovec, bo tudi hotel izkoristiti te ugodne okoliščine.

V bodočnosti bodo skoro vse nove države v Evropi, ki v resnici še niso končno stabilizirale svojega denarja, morale nastopiti kot kupci zlata. V Aziji so močni in veliki narodi, kot Indija, Kitajska in otoki, ki se nimajo sistemizirani ga denarja na zlato podlagi, ampak na podlagi srebra. V zadnjem času pa doživlja vrednost srebra tako velike oscilacije, da se vedno bolj prepričujejo interesi rani krogi, da ta ruda ni sposobna biti za podlago denarju. Zato smo tekom zadnjega leta mogli videti, da je Indija razprodajala v velikem obsegu svoje srebro, ki je radi tega padlo za 20%, in nakupovala zlato. Potemtakem je prav lahko mogoče, da nastane umetno pomanjkanje zlata, ako Združene države ne bodo hotele prepustiti del svojega zlata drugim narodom. To pomanjkanje zlata bi tudi znalo nekaj učinkovati na razvoj cen v bodočnosti in bo ta problem zažel zanimati tudi našo javnost, kadar se bo lira stabilizirala v gotovem razmerju napram zlatu.

Za sedaj je pa vprašanje mednarodne trgovine z zlatom vezano z vprašanjem obrestne mere v različnih državah. Ako London in New-York početa prepustiti zlata, se branita z zvišanjem obrestne mere. Tja, kjer se plačajo višje obresti, gre zlato. Zlato, ki se nahaja v shrambah emisijskih bank, se ne obrestuje, zato je tudi žrtvovanje za držanje velikih zlatih zalog tem večje, čim dražji je kapital, čim višja je obrestna mera. Združene države, ki imajo vsako leto ogromne vsote kapitalov na razpolago za izvoz, imajo interes, da je obrestna mera v inozemstvu čim višja, da tako bolje plasirajo svoje kapitalne in v tem smislu bodo one lahko vedno vplivale, dokler bodo razpolagale z monopolom zlata. Končno pa je njim tudi mnogo lažje prenesti izrubo obresti za mrtvi kapital, ki je vezan v zalogah zlata, kot drugim bolj ubogim narodom. Izguba na obrestih znaša okoli 200 mlj. dolarjev letno; če se pa da iz tega monopolnega položaja imeti v drugih ozirih večje dobičke, se izplača držati zlato.

Vsekakor se pa da že danes sklepati, da bodo pozneje, ko bo denar v Evropi splošno stabiliziran na podlagi zlata vrednosti, še vedno velike oscilacije v cenah blaga, ki bodo imele svoj vzrok ne samo v posebnih lokalnih in produkcijskih razmerah, ampak tudi v večjem ali manjšem povpraševanju po zlatu s strani denar. zavodov. In tukaj zna postati to vprašanje zanimivo tudi za vsakega majhnega smrtnika izmed nas.

Francoska komunistična poslanka Cachin in Dariot sta bila aretirana, ker se nista sama predstavila v jetnišnici, kjer morata odsedeti neko kazen.

Sužnja ministrskega predstolnika

maži umazana orožnikov pri Catanzaru. CATANZARO, 19. (Izv.) Vest o zabritnem napadu, ki so ga izvršili neznaní tovolaji na patroljo orožnikov pri Falerno, pri čemer sta bila dva orožnika umorjena, dočim je bil neki orožniški brigadir težko ranjen, je napravila v mestu globok vtis.

Načelnik vlade on. Mussolini je postal prefekta v Catanzaro brzojavko, v kateri ginjen pozdravlja žrtve. Obenem prošni prefekta, naj ga zastopa pri pogrebu ter naj položi v njegovem imenu venec na obe krati. Svečan pogreb obeh žrtve se bo vršil v Catanzaru.

Notranje ministrstvo je raspisalo nagrado 15.000 lir, katere se počeli onemu, ki bo poskrbel, da pridejo sločinci v roke pravici.

Egiptovski kralj

bo pričel prve dni avgusta v Rim

RIM, 19. (Izv.) Prihod kralja Fuada I. se pričakuje za prve dni avgusta. Egiptovski kralj bo ostal par dni v italijanski prestolnici in se bo srečal tudi z načelnikom vlade on. Mussolinijem. Prihod kralja Fuada I. pričakujejo v rimskih političnih krogih z velikim zadoščenjem, kajti kralj Fuad je znan kot velik prijatelj Italije in njegov obisk bo gotovo pripomogel k utrditvi prisrčnih odnosov, ki obstojajo med obema državama.

Rimski list

o nameravani pogodbi med jugoslovensko vlado in «Cunard Line»

RIM, 19. (Izv.) Povodno vesti o pogajanjih med jugoslovensko vlado in angleško paroplovno družbo «Cunard Line», piše tukajšnja «Tribuna»: Čez par dni bo jugoslovenska vlada končno veljavno sklepala o vprašanju, ki se že dolgo zavlačuje: o pogodbi z družbo «Cunard Line», po kateri naj bi ta tuja družba imela izključno pravico prevažati izseljenca iz pristanišč kraljevine SHS v obe Ameriki in obratno.

Vzrok, ki je dovedel beograjsko vlado do tega, da se je odločila za ta korak — pravi «Tribuna» —, tiči v naslednjem: Beograjska vlada skuša ustvariti Italiji na Jadranu konkurenco na podlagi manjših režijskih stroškov in izdatnejšega podpiranja paroplovnih družb. Jugoslovenske in balkanske izseljenca sploh so že od nekdanj prevažale italijanske paroplovne družbe iz Julijske Krajine. Danes se skuša z jugoslovenske strani odvzeti tem družbam ta znatni vir dohodkov. Pogoji, ki jih je od jugoslovenske vlade izposlovala «Cunard Line», zagotavljajo angleški družbi pravcat monopol na Jadranu, ki gre povsem v škodo italijanskih družb, za katere so se v jugoslovenskih pristaniščih itak uvedle že razne omejitve.

Trgovinski promet

med Trstom in Albanijo

RIM, 19. (Izv.) Tukajšnja agencija «Italia d'oggi» ugotavlja, da je trgovinski promet med Trstom in Albanijo v zadnjih treh letih znatno narasel, čeprav se je promet v tržaški luki v zadnjih letih nekoliko skrčil: letos na pr. za 12,9% v primeru z lanskim letom in za 18,4% v primeru z letom 1924. Gospodarsko življenje v Albaniji se je pričelo lepo razvijati. O tem pričajo tudi podatki, vsebovani v statistikah, ki jih objavlja tržaška trgovinska zbornica. Glavni promet z albanskimi pristanišči se vrši seveda po morju.

Odgovor rimskega lista pariškim «Tempsu»

RIM, 19. (Izv.) «Giornale d'Italia» ostro komentira in izpodbija navedbe «Tempsa», vsebovane v nekih «Pismih iz Italije», kjer podaja dopisnik pariškega lista nepovoljno sliko o gospodarskih prilikah v naši državi. RIM, 19. (Izv.) «Giornale d'Italia» ostro komentira in izpodbija navedbe «Tempsa», vsebovane v nekih «Pismih iz Italije», kjer podaja dopisnik pariškega lista nepovoljno sliko o gospodarskih prilikah v naši državi.

Hotelski račun v Italijanski

RIM, 19. Notranje ministrstvo je razposlalo posameznim prefektom sledečo okrožnico: «Pri mnogih hotelih in dvo-

ranah je prišlo v navado, da so izdajali račune v francoskem ali angleškem jeziku. Radi obzira, ki smo ga dolžni svojem jeziku, in spržo ugleda Italije, je treba, da se računi v javnih lokostih izdajajo v italijanščini, če jo vsaj delom razume inozemski voj znan.» V služaju pa, da bi tujec nikakor ne znal našega jezika, se ma smejo izdajati računi v njegovem materinem jeziku, ako ga zna obrtnik. Če pa obrtnik ne obvladuje njegovega jezika in če klient ne zna italijanščine, potem pa naj se izdajajo računi v jeziku, ki je obema dovolj znan.

Med jugoslovenskimi vladnimi skupinami ni nikakršnega spora

BEOGRAD, 19. (Izv.) Tekom današnjega dne v Beogradu ni bilo političnih dogodkov. Središče politične situacije je preneseno v Skoplje.

Največje zanimanje je izkval zadnji Davidovičev govor, tako da so že pričele krojiti po Beogradu govorice o sporu med obema vladnima skupinama. In do politični krogi v smislu teh nepotrjenih vesti je razmotrivali o tem, kako se bo ta dosledni spor med Veljo Vukičevićem in Ljubo Davidovičem rešil.

Ker se minister za zunanje stvari dr. Voja Marinković še dalje časa ni mogel sestati z Veljo Vukičevićem radi neprestanih potovanj, je danes skorajda nenadoma odpoval za njim v Skoplje.

Po poročilih iz Leskovca je Velja Vukičević šel zunanjemu ministru Marinkoviću nasproti do Leskovca. Nato pa sta skupno potovala v Skoplje. V vlak u sta se razgovarjala kakor tri ure. V Skoplju se je nastanil dr. Marinković v hotelu «Srpski Kralj», ministriški predsednik Vukičević pa se je podal k velikemu županu. Že takoj po prihodu v Skoplje sta oba državnik nadaljevala svoje razgovore.

Po konferenci je zunanji minister dr. Voja Marinković novinarjem izjavil, da so vesti, ki kroziijo o odnosjih med obema vladnima strankama, povsem pretirane in da sploh ni nobene krize v vladi. Minister se je ob 18. uri z brzovlakom spet povrnil v Beograd.

Iz okolice dr. Marinkovića so še tekom večera izšla zatrdila, da je zunanji minister sporočil načelniku vlade Velji Vukičeviću želje demokratske zajednice in ga prosil, naj se to, kar je bilo dogovorjeno, čimprej tudi izvede.

V Skoplju je ob 18. uri ministriški predsednik Velja Vukičević istotako sprejel novinarje. Pa jim je takoj dejal, da jim ne more dati nobene izjave. V ostalem pa jim je sporočil, da bo imel zvečer na shodu radikalne stranke v hotelu «Prestolonaslednik» govor, ki bo v njem odgovoril na Davidovičev govor, ki ga je imel ta, kot smo včeraj poročali, v nedeljo na konferenci demokratske stranke v Beogradu.

Zborovanje radikalne stranke v Skoplju, v hotelu «Prestolonaslednik», se je pričelo ob 19. uri. Kot prva sta govorila minister ver Obradović in Kostić. Za njima pa je povzel besedo ministriški predsednik Velja Vukičević, ki se je zahvalil za prijazno povabilo. Pozival je radikale, naj dne 11. septembra vsi složno gredo na volišče. Povdaril je, da je Skoplju izkazana velika čast, ker kandidira v njem sam načelnik vlade.

Dejal je: «Razpustili smo narodno skupščino, ker je treba rešiti mnogo važnih vprašanj. Ni treba, da rešuje narodna skupščina edinele politična vprašanja, temveč reševati mora tudi gospodarske probleme. Zato nam je potrebna močna in velika večina. In nadejam se, da bodeta to večino dobili oni dve politični skupini, ki sestavljata današnjo vlado.»

Določevanje kandidatur v Jugoslaviji

BEOGRAD, 19. (Izv.) Organizacija demokratske zajednice v Banjaluki je načelniku zajednice Ljubi Davidoviču ponudila mesto nosilca lista v banjalučkem volilnem okrožju. Radikalni imajo tam dve listi, katerih nosilca sta Marko Trifković,

pristaš glavnega odbora radikalne stranke oziroma pašičevcev, in ministriški predsednik Velja Vukičević.

SARAJEVO, 19. (Izv.) Sinoči je bil dosežen sporazum med zemljordniki in samostojnimi demokrati za volilna okrožja v Sarajevu, Travniku in Mostaru. V Sarajevu bo nosilec liste zemljordnik Rista Gjokić. Najmočnejši okraj pa dobijo v Sarajevu samostojni demokrati. Nosilec liste v travniškem volilnem okrožju bo gimnazijski ravnatelj Milan Čupović.

Kralj Boris

bo obiskal Beograd, Bukarešt in Atene

SOFIJA, 19. (Izv.) Kakor je doznava med poučenimi krogi, bo bolgarski kralj Boris v najkrajšem času odpoval v inozemstvo. Ob tej priliki bo najprej posetil Beograd, nato pa še Bukarešt in Atene. V diplomatskih krogih so mnenja, da ima potovanje bolgarskega vladarja izrazit političen značaj ter da je v zvezi s sklenitvijo prijateljskih pogodb z vsemi balkanskimi državami. In obenem pripisujejo diplomatski krogi naravno temu potovanju veliko važnost.

Po krvavih dneh

v avstrijski republiki

BERLIN, 19. Ko so se avstrijska vlada in socialistični voditelji včeraj ob 18. uri ponovno sestali, so dovedla njihova pogajanja do zaključka, da se ukine generalna stavka tudi uradno s strani socialistične stranke. In izgleda, da je Seipel končno izvojeval zmago, kajti socialisti so svoj sklep utemeljili skoro na maženkosten način: da se omogoči sklicanje parlamenta. Sicer pa je Seipel stavl prekinitve stavke tudi za predpogoj za nadaljnja pogajanja. Socialisti so stavili avstrijski vladi sicer ultimatum, v katerem so zahtevali demisijo Seipela in dunajskega policijskega ravnatelja Schoberja ter končno, da preneha policija biti državna ustanova in naj pride v roke dunajske občine. Toda dr. Seipel bo ostal menda nepopustljiv in še glede Schoberjeve ostavke se bo težko odločil.

Značilno je, da je tirolska vlada analogno dunajskemu «Schutzbundu» mobilizirala «Heimatwehr», toda z namenom, da prepreči vsakršno akcijo «Schutzbunda» na Tirolskem. In res so zasedle čete tirolske vlade vse postaje in mesta na Tirolskem. Prillično enako so se razvijali dogodki na Štajerskem, le da je tu «Heimatwehr» in policija aktivno nastopila proti «Schutzbundu» in so celo eni njegovih skupini odvzeli 600 pušk. Vendar pa se je vse to dogajalo v popolnem miru in brez incidentov.

Kakor da bi se hotelo napraviti svečan konec dunajski revolvti so dunajske oblasti, ki se nahajajo v socialističnih rokah, napovedale za danes demonstrativen pokop onih 87 žrtve (in več), ki so jih zahtevali žalostni dogodki. Svečanosti se bodo pričele ob 14. uri in bodo trupla prepeljana na centralno pokopališče in na posebnem prostoru pokopana.

Dr. Seipel je označil novinarjem poslednje dogodke kot najzlastnejše in najbolj krvave od leta 1848. dalje. Vendar pa upa kljub silni materialni in moralni škodi, da bo dobra volja premagala tudi te težkoče.

Včeraj zvečer so po nekaj dnevih zopet izšli nekateri časopisi. Njih oblika in vsebina je seveda posvečena revolvti, o kateri sodijo, da je povzročila le na justični palači preko 50 milijonov šilingov škode. In le steška verujejo, da bo mogla vlada docela zakriti vse vidne znake zadnjih dni, v kolikor so jih ti zadali zunanosti dunajskega mesta. Sicer pa bo onih 500 invalidov dovolj viden znak dunajskega puča.

Pomirjenje na Dunaju

Vtis v rimskih listih

RIM, 19. (Izv.) «Giornale d'Italia» in mnogi drugi listi izražajo svoje zadovoljstvo nad dejstvom, da se je na Dunaju v razmeroma kratkem času vzpostavil red.

«Tribuna» pravi, da dunajski dogodki jasno dokazujejo, kako je s skromno policijsko odredbo mogoče potlačiti upore.

Načelen sporazum

dosežen na konferenci za omejitve pomorskega oboroževanja

ZENEVA, 19. (Izv.) Iz merodajnega vira doznavamo, da je bil na ženevski konferenci za omejitve pomorskega oboroževanja dosežen med Združenimi državami, Anglijo in Japonsko načelen sporazum. Na podlagi tega sporazuma se je za Združene države in za Anglijo določila kvota 500.000 ton glede križark in rušilcev torpedovk, in sicer za vsako izmed obeh držav. Za Japonsko pa se je določila kvota 325.000 ton.

V merodajnih krogih pojasnjujejo, da se bodo morale vse tri države sporazumeti glede tonelaže drugih vrst vojnih ladij. Šele tedaj bo dosežen končnovetjavni sporazum in bo mogoče govoriti o uspehu ženevske pomorske konference.

Drzen atentat

na ameriškega konzula v Puerto Mexico

LONDON, 19. «Timesu» poročajo iz New Yorka, da sta dva moža, ki sta se tekom noči skrila v konzulatu, težko ranila Williama Champana, ameriškega konzula v Puerto Mexico. Angleški ponkonzul, ki je preiskal vso zadevo, je javil ameriškemu poslanstvu v Mexiku, da se gre najbrž za poskušni umor, ker oba neznanca nista vzela v konzulatu nobene stvari in torej očitno nista imela namena oropati konzula.

Bombni atentat na ameriški konzulat v NiZZi

NIZZA, 19. V poslednji noči je bila vržena v postelje, v katerem se nahaja ameriški konzulat, bomba. Bomba je eksplodirala, a ni povzročila občutnejše škode. Policija zasleduje krivca.

Strela ubila šest glav goveje živine v gornjem Poadižju

BOZEN, 19. Tekom poslednje noči je divjala v gornjem Poadižju nevihta. V San Pietro di Gardena je udarila strela v neki hlev in ubila tri krave in tri vole.

— Anglija in Japonska sta se v glavnem že sporazumeli glede omejitve pomorskega oboroževanja.

S tem sta baje hoteli spraviti v škrpice Ameriko, ki še zmerom vztraja pri svojih prvotnih predlogih.

— Prekoceanski letalec Byrd je s svojimi tovariši prispel v New York, kjer so ga slovesno sprejeli.

— V Nikaragui se še zmerom nadaljujejo boji med liberalci in konservativci, katere podpirajo Združene države. Tekom zadnjih spopadov je bilo ubitih kakih 300 oseb.

Drobne vesti

Koliko časa so vladali posamezni papeži?

Zgodovina nas uči, da je prvi papež sv. Peter vladal 25 let. Med njegovimi nasledniki več stoletij ni nihče dosegel te dobe. Zato se je pričelo misliti in govoriti, da noben papež ne bo vladal več toliko časa kot je vladal sv. Peter. Zato so novoizvoljenemu papežu napovedovali: Annos Petri non videbis (Ne boš videl Petrovih let). Vendar pa je prišel tudi papež, ki ga je prekosil. In sicer je bil prvi izmed takih Pij IX., ki je vladal od 16. junija 1846. do 7. februarja 1878, torej nad 31 let. Ta je vladal najdalje izmed papežev. Tudi njegov naslednik Leon XIII. je krmaril katoliško Cerkev nad 25 let, in sicer od 20. februarja 1878 do 20. julija 1903. Poleg teh dveh je vladalo nad 20 let le 8 papežev, in sicer Leon I., Hadrijan I., Leon III., Aleksander III., Urban VIII., Klemen XI., Pij VI. in Pij VII. Med ostalimi papeži so vladali nekateri le nekaj mesecev ali celo samo nekaj dni. V novem veku so vladali manj kot en mesec: Pij III. 26 dni, Marcel II. 21 dni, Urban VII. 12 dni in Leon XI. 26 dni. Urban VII. se je uprl pred kronanjem.

